

Sytuacja na rynku kredytowym
wyniki ankiety do przewodniczących
komitetów kredytowych

II kwartał 2010

Podsumowanie wyników ankiety

Tendencja do wyraźnego zaostrzania polityki kredytowej utrzymuje się już tylko w segmencie kredytów konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych. Kryteria udzielania kredytów dla przedsiębiorstw zostały nieznacznie złagodzone drugi kwartał z rzędu. Część banków zaostrzyła nieznacznie kryteria przyznawania kredytów mieszkaniowych, towarzyszył temu jednak spadek pobieranych marż.

Banki korzystniej oceniają perspektywy sytuacji gospodarczej przy udzielaniu kredytów dla przedsiębiorstw – jest to główny czynnik wpływający na łagodzenie polityki kredytowej wobec przedsiębiorstw. Pogorszyła się natomiast percepcja przyszłej sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych. Główną przyczyną zaostrzania polityki kredytowej pozostaje pogarszająca się jakość portfeli kredytowych banków.

Kredyty dla przedsiębiorstw

- Polityka kredytowa: nastąpiło nieznaczne złagodzenie kryteriów, z wyjątkiem kredytów długoterminowych dla małych i średnich przedsiębiorstw. Większość banków nie zmieniła warunków przyznawania kredytów.
- Popyt na kredyt: wzrósł popyt na kredyt ze strony małych i średnich przedsiębiorstw, popyt na kredyty długoterminowe dla dużych przedsiębiorstw nie zmienił się, a na kredyty krótkoterminowe – spadł.
- Oczekiwania na II kwartał 2010 r.: banki spodziewają się złagodzenia kryteriów przyznawania kredytów i wzrostu popytu na kredyt. Wzrost popytu ma być szczególnie silny dla kredytów krótkoterminowych.

Kredyty mieszkaniowe

- Polityka kredytowa: banki nieznacznie zaostrzyły kryteria przyznawania kredytów, łagodząc przy tym warunki w zakresie marży i wymaganego wkładu własnego.
- Popyt na kredyt: banki odczuły wzrost popytu, choć ich odpowiedzi były zróżnicowane.
- Oczekiwania na II kwartał 2010 r.: większość banków nie zamierza zmieniać polityki kredytowej, spodziewając się przy tym wyraźnego wzrostu popytu.

Kredyty konsumpcyjne

- Polityka kredytowa: banki zaostrzyły kryteria udzielania kredytów. Pozaczynowe warunki udzielania kredytów uległy niewielkiemu zaostrzeniu.
- Popyt na kredyt: w opinii banków nastąpił spadek popytu na kredyty konsumpcyjne.
- Oczekiwania na II kwartał 2010 r.: banki przewidują dalsze zaostrzenie polityki kredytowej oraz wzrost popytu na kredyty konsumpcyjne.

Syntetyczne wyniki ankiety

Celem ankiety jest określenie kierunku zmian polityki kredytowej, tj. kryteriów i warunków udzielania kredytów, a także zmian popytu na kredyty w polskim systemie bankowym. Kryteria udzielania kredytów są rozumiane jako ustalone przez bank minimalne standardy zdolności kredytowej, jakie musi spełnić kredytobiorca, aby uzyskać kredyt. Warunki udzielania kredytów są to cechy umowy kredytu uzgadniane przez bank i kredytobiorcę, w tym marża odsetkowa, pozaodsetkowe koszty kredytu, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenia i maksymalny okres kredytowania.

Ankieta została skierowana do przewodniczących komitetów kredytowych banków. Uzyskane odpowiedzi mogą nie uwzględniać stanowiska innych pionów banku niż pion kredytowy. Ankieta została przeprowadzona na przełomie marca i kwietnia 2010 r. **wśród 29¹ banków, których łączny udział należności od przedsiębiorstw i gospodarstw domowych w portfelu sektora bankowego wynosi 84,0%.**

Agregacja danych, które posłużyły do prezentacji wyników, polegała na policzeniu ważonych struktur procentowych odpowiedzi oraz procentu netto, czyli różnicy między strukturami obrazującymi przeciwne tendencje. Zgodnie z przyjętą metodyką, słowa określające ilość (większość, połowa, znaczący, istotny, odsetek banków, etc.) odnoszą się do ważonych struktur procentowych, a nie do liczby banków. Wyrażenie „większość banków” należy więc rozumieć jako „ważona aktywami większość banków”. Szczegóły dotyczące metodyki obliczeń przedstawiono w załączniku nr 1.

Jeżeli nie zaznaczono inaczej, przytaczane w tekście ilości banków raportujących daną zmianę polityki kredytowej bądź popytu na kredyt oznaczają procent netto banków.

Poniżej przedstawiono tendencje w zakresie stosowanej przez banki polityki kredytowej oraz kształtowania się popytu w I kwartale 2010 r., jak również przewidywania banków na II kwartał 2010 r.

Kredyty dla przedsiębiorstw

W drugim kolejnym kwartale doszło do złagodzenia kryteriów udzielania kredytów dla przedsiębiorstw w większości kategorii tego kredytu (zob. wykres 1). W ujęciu netto nieznaczne zaostrzenie polityki kredytowej miało miejsce tylko dla kredytów długoterminowych przyznawanych małym i średnim przedsiębiorstwom. W przypadku pozostałym rodzajów kredytu złagodzenie polityki w I kwartale 2010 r. również nie było silne, a większość banków pozostawiła kryteria na niezmiennym poziomie.

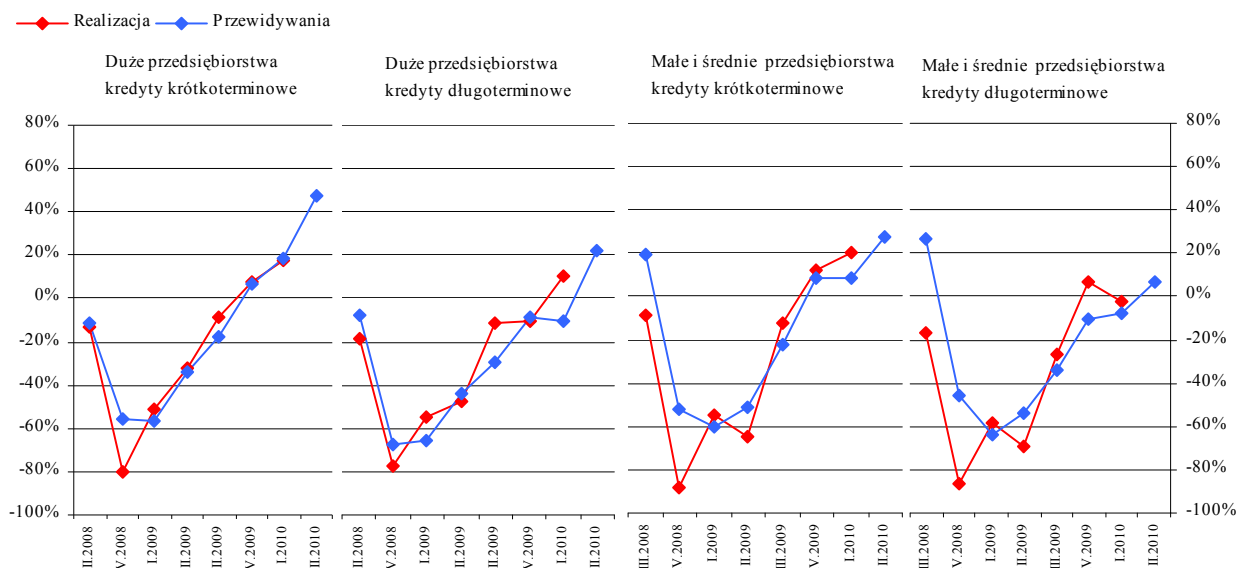
Złagodzenie polityki banków w zakresie kryteriów przyznawania kredytów dla przedsiębiorstw było nieco silniejsze względem kredytów krótkoterminowych (procent netto 18% i 21% odpowiednio dla kredytów dla dużych- oraz małych i średnich przedsiębiorstw) niż długoterminowych (procent netto 10% i -2% odpowiednio dla kredytów dla dużych- oraz małych i średnich przedsiębiorstw). Warto zauważyć, że w przypadku kredytów krótkoter-

¹ Spadek liczby respondentów z 30 do 29 wynika z połączenia dwóch ankietowanych banków.

minowych dla małych i średnich przedsiębiorstw większość banków, która zdecydowała się na złagodzenie kryteriów, określiła to złagodzenie jako znaczne².

Zmiany w polityce kredytowej w I kwartale 2010 r. były przeważnie zgodne z przewidywaniami banków wyrażonymi na koniec IV kwartału 2009 r. Wyjątkiem były kredyty długoterminowe dla dużych przedsiębiorstw, gdzie na koniec IV kwartału 2009 r. banki zapowiadały niewielkie zaostrożenie kryteriów, a nastąpiło niewielkie ich złagodzenie.

Wykres 1
Kryteria udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

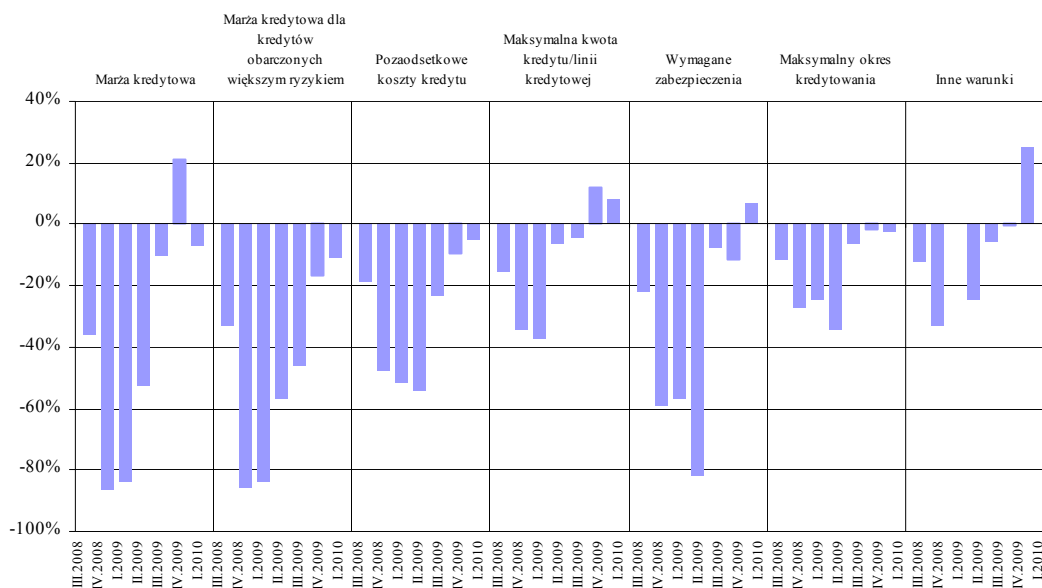
Uwaga: wykresy zawarte w niniejszym opracowaniu przedstawiają procent netto. Dodatnią wartość procentu netto należy interpretować jako złagodzenie polityki kredytowej lub wzrost popytu na kredyty, a ujemną wartość procentu netto – jako zaostrożenie polityki kredytowej lub spadek popytu na kredyty. Szczegółowy opis metodyki obliczeń zawiera Załącznik 1.

Większość banków nie zmieniła wysokości pobieranych marż, w ujęciu netto nastąpiło jednak nieznaczne zaostrożenie tego warunku kredytu (procent netto wyniósł -7%, zob. wykres 2). W ujęciu netto zaostrożeniu uległy także warunki w zakresie marży pobieranej na kredytach o podwyższonym ryzyku, pozaodsetkowych kosztów kredytu oraz maksymalnego okresu kredytowania. Banki złagodzyły natomiast warunki w zakresie wymaganych zabezpieczeń oraz zwiększyły maksymalną dostępną kwotę kredytu.

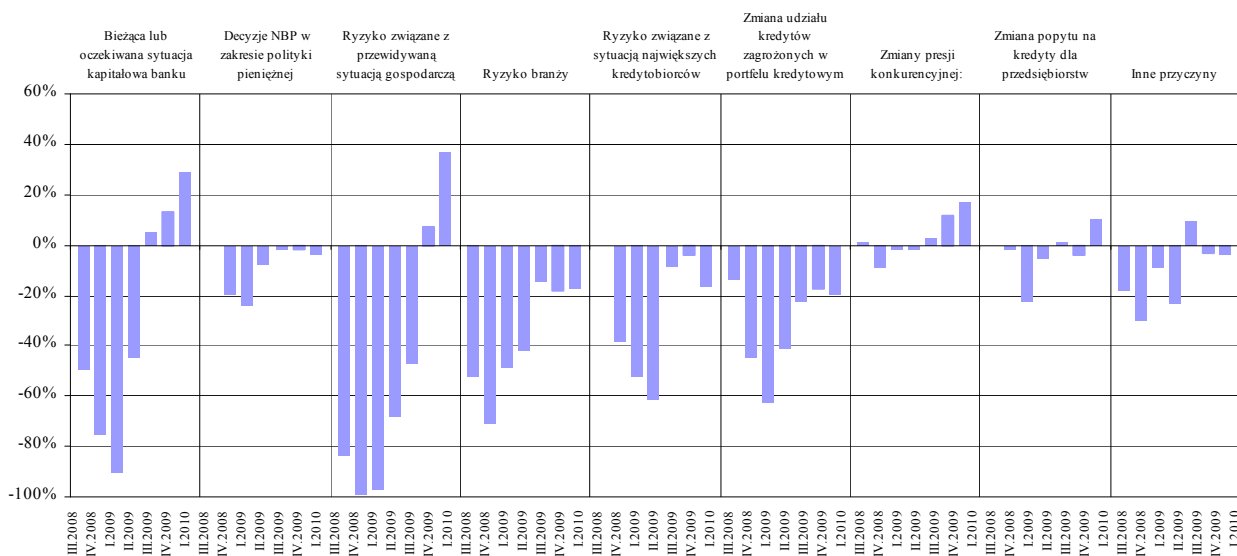
Banki wskazały również na inne, nieuwzględnione w ankiecie zmiany w polityce kredytowej względem przedsiębiorstw. Dotyczyły one przede wszystkim złagodzenia warunków dla kredytów walutowych.

² Banki dysponują możliwością gradacji zmian kryteriów (warunków) udzielania kredytów. W ankiecie banki wybierają spośród opcji: kryteria (warunki) zostały znacznie zaostrożone, kryteria (warunki) zostały nieznacznie zaostrożone, kryteria (warunki) nie zostały zmienione, kryteria (warunki) zostały nieznacznie złagodzone, kryteria (warunki) zostały znacznie złagodzone.

Wykres 2
Warunki udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

Wykres 3
Przyczyny zmian polityki kredytowej

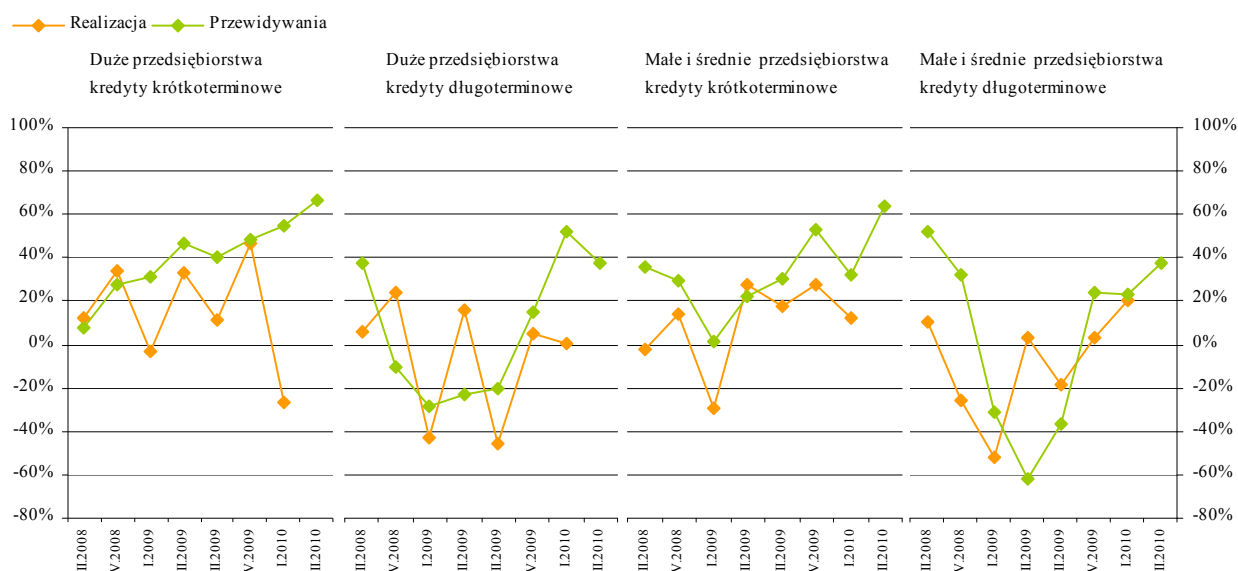

Banki, które złagodziły politykę kredytową względem przedsiębiorstw uzasadniały to głównie korzystną sytuacją kapitałową oraz obniżeniem ryzyka związanego z przyszłą sytuacją gospodarczą. Wpływ tego drugiego czynnika na podaż kredytu jest pozytywny drugi kwartał z rzędu co sugeruje, że banki korzystnie oceniają ogólną sytuację sektora przedsiębiorstw (zob. wykres 3). Z drugiej strony, w opinii banków sytuacja ekonomiczna podmiotów z niektórych branż pogorszyła się. **Banki, które zaostrzyły politykę kredytową uzasadniały to bowiem głównie ryzykiem związanym z kredytowaniem największych kredytobiorców oraz ryzykiem branży** (procent netto wyniósł po około 17%). Wśród najbardziej ryzykownych branż banki wymieniły: przemysł papierniczy, metalowy, meblarski, poligraficzny, włókienniczy oraz budownictwo, logistykę, transport lądowy i rurociągowy i sektor energetyczny.

Na zaostrzenie polityki kredytowej przez niektóre banki istotny wpływ miał również rosnący udział kredytów zagrożonych w portfelach kredytowych banków (procent netto – 19%).

Rosnąca presja konkurencyjna ze strony innych banków miała natomiast wpływ na łagodzenie polityki kredytowej.

Wykres 4
Popyt na kredyt dla przedsiębiorstw

W I kwartale 2010 r. wzrósł popyt na kredyty ze strony małych i średnich przedsiębiorstw (zob. wykres 4). Wzrost ten dotyczył w większym stopniu kredytów długoterminowych i był ograniczony do niewielkiej grupy banków. Większość banków, które zanotowały wzrost popytu określiły go jako nieznaczny³. Na koniec IV kwartału 2009 r. banki spodziewały się wzrostu popytu na kredyty dla małych i średnich przedsiębiorstw, jednak w nieznacznie większej skali.

W przypadku kredytów dla dużych przedsiębiorstw banki odczuły spadek popytu na kredyty krótkoterminowe (zob. wykres 4). Było to w wyraźniej sprzeczności z oczekiwaniami banków – na koniec IV kwartału 2009 r. większość banków spodziewała się wzrostu popytu. **Popyt na kredyt długoterminowy dla dużych przedsiębiorstw nie uległ zmianie.** Również i w tym przypadku oczekiwania silnego wzrostu popytu wyrażone przez banki w poprzednim kwartale nie sprawdziły się.

Po raz pierwszy od pięciu kwartałów, **rosnące zapotrzebowanie na finansowanie inwestycji miało wpływ na wzrost popytu na kredyt ze strony przedsiębiorstw** (zob. wykres 5). Czynnikiem ten został wymieniony przez około jedną trzecią banków, które odczuły wzrost popytu. **Znaczny wpływ na wzrost popytu miało też zapotrzebowanie na finansowanie związane z restrukturyzacją zadłużenia,** które ma istotny wpływ na wzrost popytu już szósty kwartał z rzędu. Banki, które złagodziły politykę kredytową oceniły, że to również mogło mieć wpływ na wzrost popytu na kredyt ze strony przedsiębiorstw.

Czynnikiem wpływającym na spadek popytu na kredyt (szczególnie krótkoterminowy) były przede wszystkim zmiany zapotrzebowania na finansowanie zapasów i kapitału obrotowego oraz wykorzystanie al-

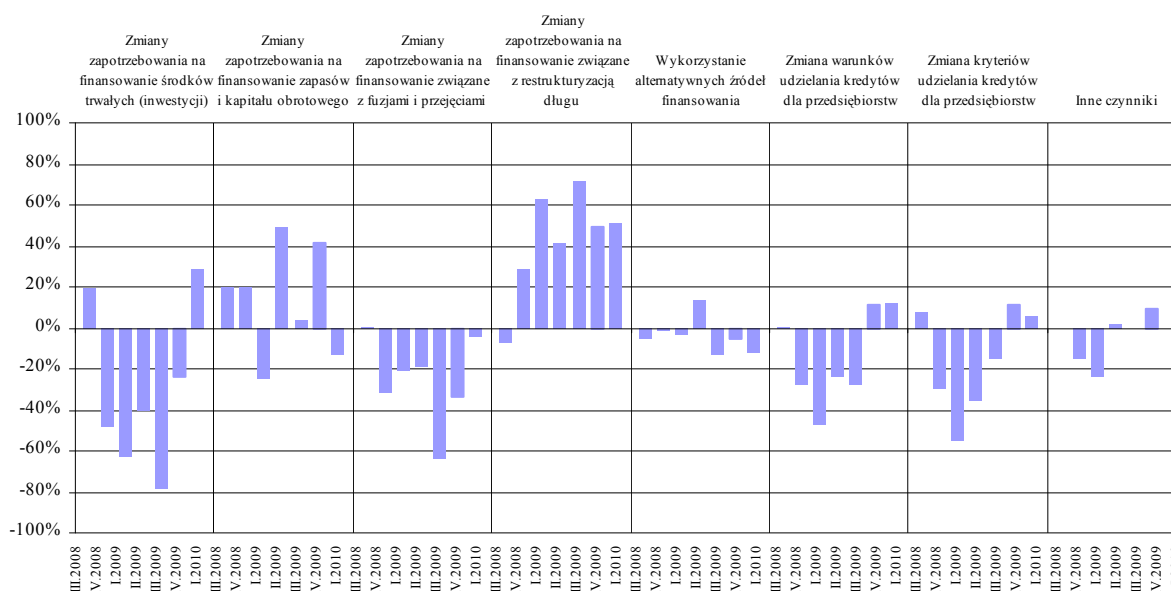
³ Banki dysponują możliwością gradacji siły zmian popytu na kredyt. W ankiecie banki wybierają spośród opcji: znaczny wzrost popytu, nieznaczny wzrost popytu, brak zmian popytu, nieznaczny spadek popytu, znaczny spadek popytu.

ternatywnych źródeł finansowania, w tym przede wszystkim środków własnych (procent netto wyniósł po około -12 %). Większość banków, która wskazała na te powody, określiła ich wpływ na spadek popytu jako nieznaczny⁴.

W II kwartale 2010 r. banki zamierzają złagodzić politykę kredytową dla przedsiębiorstw. Skala złagodzenia będzie zróżnicowana względem różnych rodzajów kredytów (zob. wykres 1). Złagodzenie ma być silniejsze w przypadku kredytów dla dużych przedsiębiorstw i dotyczyć w większym stopniu kredytów krótko-, niż długoterminowych (procent netto odpowiednio 47% i 22%). W przypadku kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw złagodzenie polityki kredytowej również ma być silniejsze w przypadku kredytów krótkoterminowych (27%) niż długoterminowych (6%).

W II kwartale 2010 r. banki oczekują wzrostu popytu na kredyty ze strony przedsiębiorstw (zob. wykres 4). Wzrost ten ma dotyczyć w większym stopniu kredytów krótkoterminowych (procent netto 67% i 63% odpowiednio dla dużych oraz małych i średnich przedsiębiorstw). Wzrostu popytu na kredyty długoterminowe spodziewa się natomiast 38% banków – zarówno w przypadku kredytów dla dużych, jak i małych i średnich przedsiębiorstw.

Wykres 5
Przyczyny zmian popytu na kredyt dla przedsiębiorstw

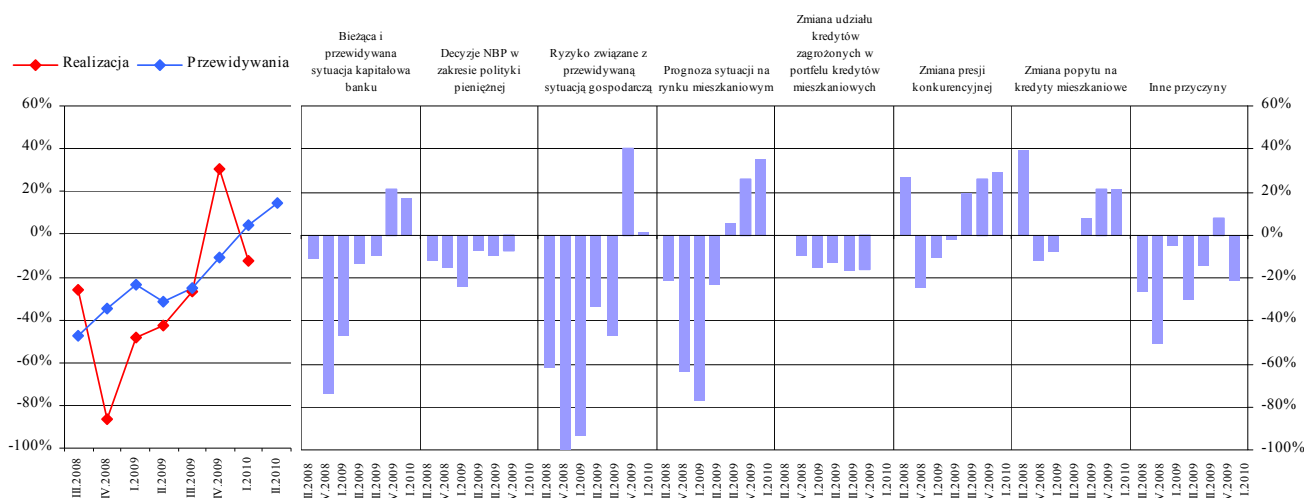

⁴ Banki dysponują możliwością gradacji siły wpływu poszczególnych czynników na zmiany popytu na kredyt. W ankiecie banki wybierają spośród opcji: znaczny wpływ na wzrost popytu, nieznaczny wpływ na wzrost popytu, brak wpływu na zmianę popytu, nieznaczny wpływ na spadek popytu, znaczny wpływ na spadek popytu.

Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych

W I kwartale 2010 r. banki zaostriżyły kryteria przyznawania kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych (zob. wykres 6). Skala tego zaostriżenia nie była jednak znaczna, a odpowiedzi banków były bardzo zróżnicowane – około jedna trzecia ogółu ankietowanych banków nie zmieniła kryteriów, a blisko 30% ogółu banków zdecydowało się na ich złagodzenie. Zmiany kryteriów przyznawania kredytów mieszkaniowych w I kwartale 2010 r. nie były zgodne z przewidywaniami banków wyrażonymi na koniec IV kwartału 2009 r. Część banków, które nie planowały wtedy zmian w tym aspekcie polityki kredytowej, zdecydowała się jednak na zaostriżenie kryteriów w kolejnym kwartale.

Wykres 6
Polityka kredytowa i przyczyny jej zmian – kredyty mieszkaniowe

Ponad jedna trzecia ankietowanych banków zdecydowała się na obniżenie marż kredytowych w I kwartale 2010 r. Większość z nich określiła to złagodzenie jako nieznaczne. Podwyższone zostały natomiast marże dla kredytów obciążonych większym ryzykiem (zob. wykres 7). Niewielka część banków zdecydowała się ponadto na zaostriżenie warunków w zakresie wymaganych zabezpieczeń i maksymalnego okresu kredytowania (procent netto odpowiednio -14% i -8%).

Około 12% netto banków podwyższyło maksymalny wskaźnik Loan-to-Value przy udzielaniu kredytu. Odpowiedzi banków nie były jednak jednolite, gdyż część banków podniosła wymogi co do wkładu własnego kredytobiorcy.

Blisko 40% banków zaostriżyło inne, nieuwzględnione w ankiecie warunki przyznawania kredytów mieszkaniowych. Podobnie jak w poprzednich kwartałach, wskazania banków odnosiły się jednak do kryteriów przyznawania kredytów mieszkaniowych. Dotyczyły one zaostriżenia metod kalkulacji zdolności kredytowej oraz wzmocnienia weryfikacji klientów w bazie Biura Informacji Kredytowej.

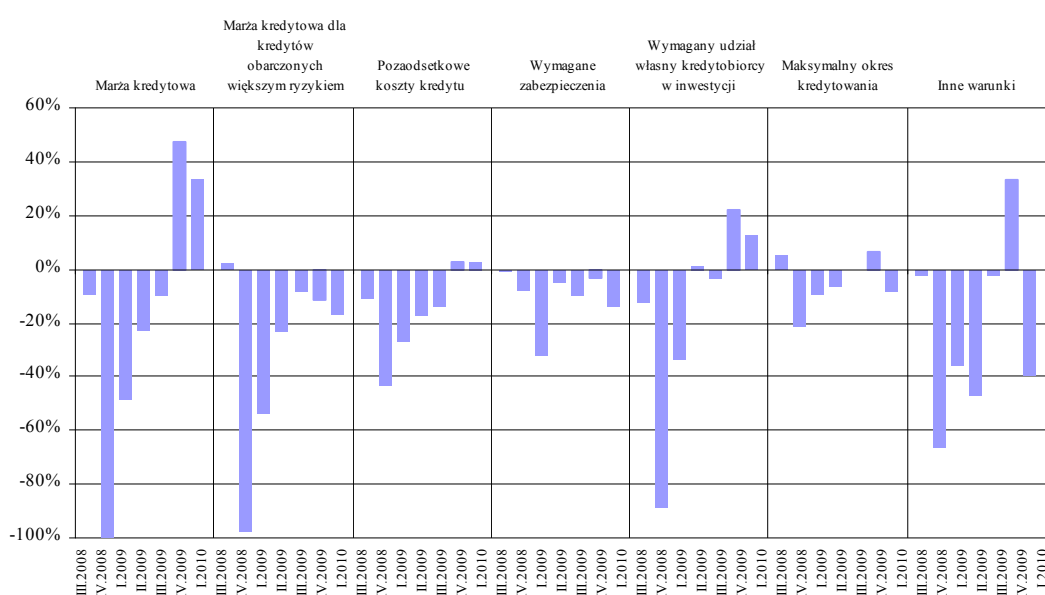
Banki, które złagodziły kryteria lub warunki udzielania kredytów mieszkaniowych uzasadniały to głównie prognozą sytuacji na rynku mieszkaniowym (zob. wykres 6). Istotnymi czynnikami wpływającymi na złagodzenie polityki były również: wzrost konkurencji na rynku kredytów mieszkaniowych oraz zmiany popytu na ten rodzaj kredytu ze strony gospodarstw domowych. Można zatem stwierdzić, że ponownie po okresie niskiej konkurencji i ostrożnej polityki kredytowej, niektóre banki podjęły starania o wzrost udziału rynkowego przy pomocy

liberalizacji kryteriów i warunków przyznawania kredytów. Warto również zauważyć, że w ocenie banków ich pozycja kapitałowa umożliwia zwiększanie podaży kredytu.

Banki, które zastryżły politykę kredytową uzasadniały ten krok głównie czynnikami nieujęty w ankiecie. Były to wzrost wydatków gospodarstw domowych, wzrost poziomu cen oraz dostosowanie oferty do średniej rynkowej.

Warto zauważyć, że w porównaniu z poprzednim kwartałem, banki mniej optymistycznie oceniają perspektywy związane z przyszłą sytuacją gospodarczą. W ujęciu netto nie miała ona znacznego wpływu na politykę kredytową banków (zob. wykres 6), ale część banków, które zastryżły kryteria przyznawania kredytów mieszkaniowych wskazała, że było to związane z pogorszeniem perspektyw gospodarczych.

Wykres 7
Warunki udzielania kredytów mieszkaniowych

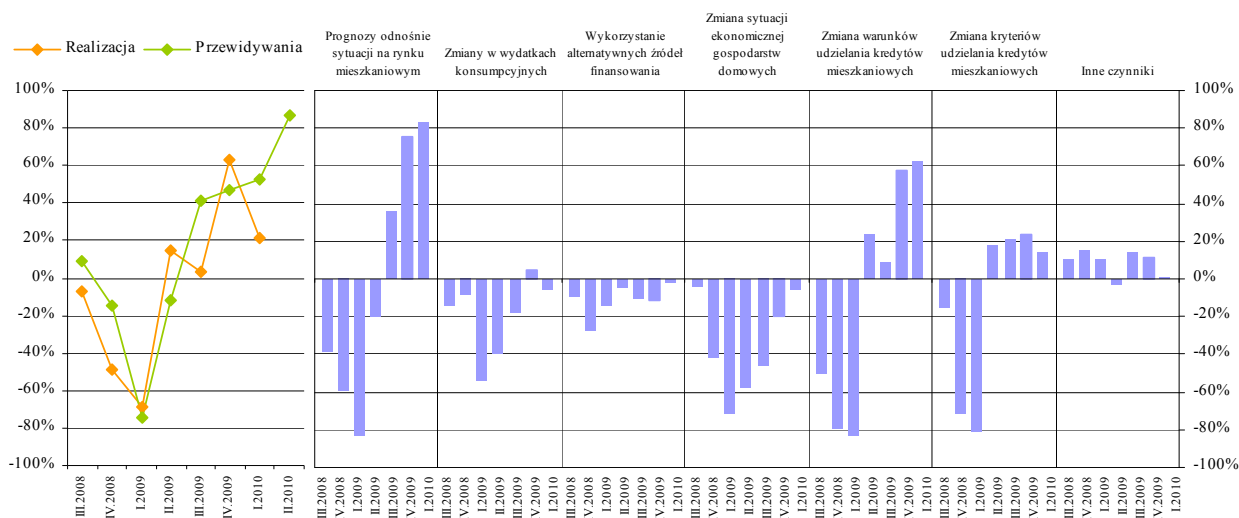
Ponad 20% banków odczuła w I kwartale 2010 r. wzrost popytu na kredyty mieszkaniowe, a jedna trzecia z nich określiła ten wzrost jako znaczny. Na koniec IV kwartału 2009 r. banki spodziewały się wzrostu popytu jednak w znacznie wyższej skali niż miało to faktycznie miejsce (zob. wykres 8).

Banki, które odnotowały wzrost popytu, tłumaczyły go przede wszystkim prognozami odnośnie sytuacji na rynku mieszkaniowym. Oczekiwana stabilizacja cen na rynku mieszkaniowym mogła skłonić klientów do ubiegania się o kredyt mieszkaniowy w I kwartale 2010 r. Banki, które złagodziły warunki kredytu mieszkaniowego wskazały, że ten czynnik również mógł mieć wpływ na wzrost popytu na kredyt (zob. wykres 8)

Pozostałe czynniki miały niewielki wpływ na zmiany popytu na kredyty mieszkaniowe. Pojedyncze banki, które odnotowały spadek popytu na kredyty, przypisywały to zmianom wydatków konsumpcyjnych oraz pogorszeniu sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych.

Piętnaście procent banków planuje złagodzenie polityki kredytowej w segmencie kredytów mieszkaniowych w II kwartale 2010 r. (zob. wykres 6). Zdecydowana większość *ogółu* banków, nie zamierza jednak dokonywać zmian polityki kredytowej w tym zakresie. **Ponad 85% banków przewiduje wzrost popytu na kredyty mieszkaniowe** (zob. wykres 8). W opinii większości banków wzrost ten nie powinien jednak być znaczny.

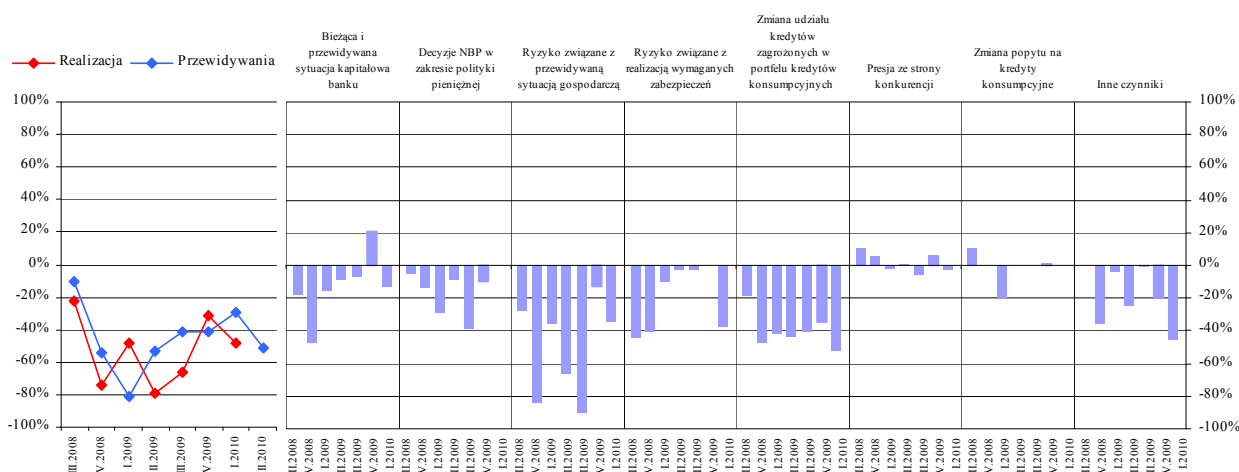
Wykres 8
Popyt na kredyty mieszkaniowe i przyczyny jego zmian

Kredyty konsumpcyjne dla gospodarstw domowych

W I kwartale 2010 r. po raz kolejny doszło do zaostrzenia kryteriów udzielania kredytów konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych, a skala tego zaostrzenia pogłębiła się (zob. wykres 9). Na zaostrzenie kryteriów zdecydowała się niespełna połowa banków. Większość banków, które zaostrzyły kryteria udzielania kredytów konsumpcyjnych określiła to zaostrzenie jako nieznaczne. Politykę zaostrzyły również te banki, które na koniec IV kwartału 2009 r. nie zapowiadały zmian w polityce kredytowej względem kredytów konsumpcyjnych.

Wykres 9
Polityka kredytowa i przyczyny jej zmian – kredyty konsumpcyjne

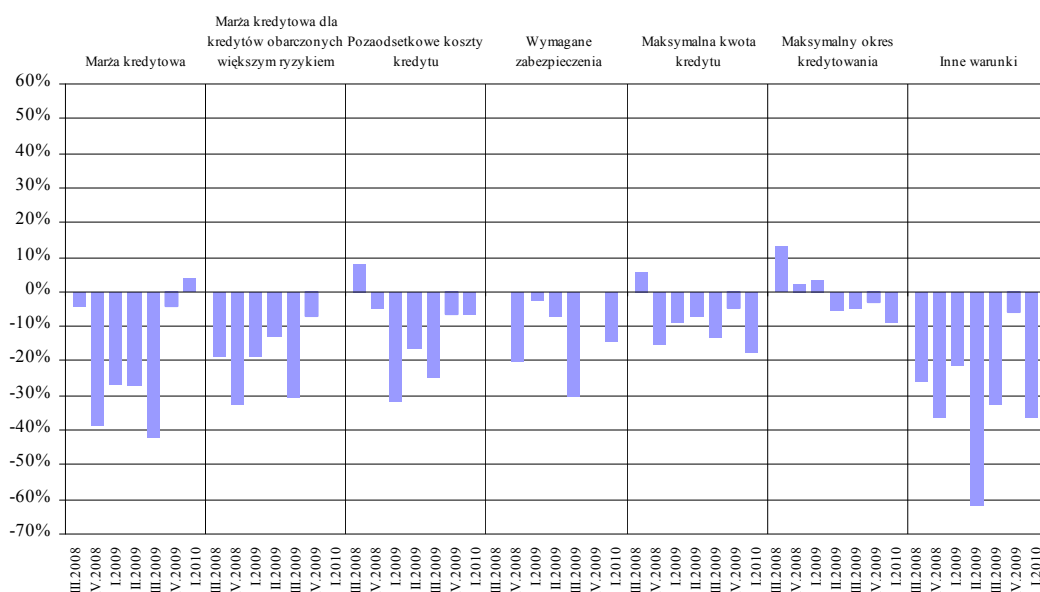

Podobnie jak w poprzednim kwartale **zaostrzenie polityki kredytowej w segmencie kredytów konsumpcyjnych dotyczyło w większym stopniu kryteriów przyznawania kredytu**. Warunki kredytów konsumpcyjnych zaostrzyła mniejsza część ankietowanych banków (zob. wykres 10). Cenowe warunki kredytu: marża dla kredytów o normalnym i podwyższonym ryzyku oraz pozaodsetkowe koszty kredytu pozostały niezmienione przez większość ankietowanych banków.

Zaostrzenie warunków dotyczyło przede wszystkim wymaganych zabezpieczeń, maksymalnej kwoty kredytu oraz maksymalnego okresu kredytowania (procent netto od -9% do -17%). Zaostrzenie tych warunków nie zostało jednak określone jako znaczne.

Około jedna trzecia banków zaostrzyła także inne nieuwzględnione w ankiecie warunki udzielania kredytów konsumpcyjnych. Poza odpowiedziami dotyczącymi w większym stopniu kryteriów udzielania kredytów (ocena wiarygodności kredytowej, weryfikacja klientów), banki wskazały na zaostrzenie warunków udzielania kredytów w stosunku do nowych klientów.

Wykres 10
Warunki udzielania kredytów konsumpcyjnych

Główną przyczyną zaostrzania polityki kredytowej w segmencie kredytów konsumpcyjnych pozostaje rosnące ryzyko udzielania takich kredytów. Na pogorszenie jakości portfela kredytów konsumpcyjnych jako powód zaostrzania polityki kredytowej wskazało ponad 50% banków, które zmieniły politykę kredytową (zob. wykres 9). Blisko połowa z nich stwierdziła, że czynnik ten w znacznym stopniu wpłynął na zaostrzenie polityki kredytowej.

Podobnie jak w przypadku kredytów mieszkaniowych, **pogorszyła się ocena banków odnośnie perspektyw sytuacji gospodarczej.** W ujęciu netto blisko 35% banków wskazało, że perspektywy te uzasadniają zaostrzenie kryteriów i warunków przyznawania kredytów. **Ponad jedna trzecia banków zaostrzyła politykę kredytową w związku z negatywną oceną możliwości realizacji wymaganych zabezpieczeń.**

Wśród innych, niewymienionych w ankiecie przyczyn, banki które zaostrzyły politykę kredytową przypisały to zjawisku „przekredytowania” oraz wzrostowi wydatków gospodarstw domowych.

W I kwartale 2010 r. w ocenie banków nastąpił spadek popytu na kredyty konsumpcyjne ze strony gospodarstw domowych. Większość banków określiła go jako nieznaczny. Oznacza to, że nie zmaterializowały się oczekiwania banków wyrażone na koniec IV kwartału 2009 r., kiedy to blisko 40% banków spodziewało się wzrostu popytu (zob. wykres 11).

Banki, które odnotowały spadek popytu na kredyty konsumpcyjne, tłumaczyły go spadkiem zapotrzebowania na finansowanie zakupu dóbr trwałego użytku⁵. Spadek ten nastąpił po trzech kwartałach, w których zapotrzebowanie na finansowanie zakupu dóbr trwałego użytku wpływało na wzrost popytu na kredyt (zob. wykres 11). **Drugim istotnym czynnikiem wpływającym, w opinii banków, na spadek popytu na kredyt była zmiana sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych.** Potwierdza to pewne pogorszenie oceny sytuacji gospodarczej, szczególnie w odniesieniu do gospodarstw domowych.

Pozostałymi czynnikami, w mniejszym stopniu wpływającymi na spadek popytu na kredyt, były zaostrzenie warunków i kryteriów udzielania kredytów konsumpcyjnych oraz wykorzystanie alternatywnych źródeł finansowania.

W II kwartale 2010 r. banki oczekują dalszego zaostrzenia polityki kredytowej w segmencie kredytów konsumpcyjnych (zob. wykres 9). Oczekiwania takie zadeklarowała około połowa banków, przy czym większość z nich przewiduje, że nieznacznie zaostry politykę kredytową. **Banki spodziewają się wzrostu popytu na kredyty konsumpcyjne** (procent netto wyniósł 43%, zob. wykres 11), przy czym większość z nich, stanowią banki, których oczekiwania co do wzrostu popytu w I kwartale 2010 r. nie sprawdziły się.

Wykres 11
Popyt na kredyty konsumpcyjne i przyczyny jego zmian

⁵ Mimo, że banki biorące udział w ankiecie są proszone o pomijanie czynników sezonowych przy ocenie zmian popytu na kredyt, spadek popytu na kredyty konsumpcyjne i zapotrzebowania na finansowanie zakupu dóbr trwałego użytku w I kwartale 2010 r. może mieć w pewnym stopniu charakter sezonowy. Wskazują na to wyniki ankiet z analogicznych kwartałów poprzednich lat.

Załącznik 1

Metodyka

Wyniki ankiet prezentowane są w postaci struktur, tzn. odsetka banków, które wybrały daną opcję odpowiedzi na poszczególne pytania. Odpowiedzi banków są wazone udziałem danego banku w segmencie rynku, którego dotyczy pytanie. Wazenie odpowiedzi poszczególnych podmiotów jest często stosowanym rozwiązaniem przy opracowywaniu wyników ankiet typu jakościowego¹.

Znaczenie poszczególnych banków w danym segmencie rynku reprezentują udziały należności danego banku w należnościach wszystkich 29 banków, które odpowiedziały na ankietę, w rozbiciu na poszczególne kategorie należności. Poniższa tabela prezentuje segment rynku, którego dotyczą poszczególne pytania i kategorię należności, która posłużyła do obliczenia udziałów poszczególnych banków w danym segmencie rynku.

Tabela 1

**Segment rynku i odpowiadająca mu kategoria należności
uwzględniona przy liczeniu wag**

Nr pytań	Segment rynku	Kategoria należności
1, 4, 6, 7	Kredyty krótkoterminowe dla przedsiębiorstw	Należności od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych o pierwotnym terminie realizacji do 1 roku łącznie z rachunkiem bieżącym
	Kredyty długoterminowe dla przedsiębiorstw	Należności od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych o pierwotnym terminie realizacji powyżej 1 roku
2, 3, 5	Kredyty dla przedsiębiorstw ogółem	Należności ogółem od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych
8, 9, 10, 13, 14, 16, 17	Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych	Kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych
8, 11, 12, 13, 15, 16, 17	Kredyty konsumpcyjne i inne dla gospodarstw domowych	Należności ogółem od osób prywatnych pomniejszone o kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych

Uwaga: Wszystkie kategorie należności dotyczą rezydentów. W przypadku przedsiębiorstw nie uwzględniono podziału na duże oraz małe i średnie przedsiębiorstwa, ze względu na brak odpowiednich danych w statystyce bankowej.

Źródło: NBP.

Poszczególnym odpowiedziom przypisywana jest zatem waga, będąca udziałem banku w danym segmencie rynku. Przy liczeniu wag uwzględniono średni stan należności danej kategorii w pierwszym i drugim miesiącu kwartału poprzedzającego kwartał, którego dotyczy ankietę.² Jeżeli bank w którymś

¹ Por. M. Bieć „Test koniunktury. Metody, techniki, doświadczenia”, Prace i materiały Instytutu Rozwoju Gospodarczego, Nr 48, SGH, 1996, str. 71-114.

² Na czas opracowywania wyników ankiety nie są dostępne dane dotyczące stanu należności w poszczególnych bankach w trzecim miesiącu tego kwartału ze względu na ok. trzytygodniowe opóźnienie w raportowaniu.

z pytań wybrał opcję odpowiedzi „nie dotyczy”, przypisywano mu wagę 0. W ten sposób przy liczeniu struktur dla poszczególnych pytań uwzględniono jedynie te banki, które są aktywne w danym segmencie rynku.

Oprócz struktur dla każdej odpowiedzi policzono tzw. procent netto, który jest różnicą między odsetkiem odpowiedzi pokazujących przeciwne kierunki zmian. Wielkość ta pokazuje zatem ogólną tendencję w danym segmencie rynku. Sposób liczenia procentu netto dla poszczególnych pytań zawiera tabela 2.

Tabela 2

Sposób liczenia procentu netto

Nr pytań	Definicja procentu netto
1, 2, 8, 9, 11	Różnica między sumą odpowiedzi „znacznie złagodzone” i „nieznacznie złagodzone” a sumą odpowiedzi „znacznie zaostrzone” i „nieznacznie zaostrzone”. Ujemny wskaźnik oznacza tendencję do zaostrzania kryteriów
3, 10, 12	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej”. Ujemny wskaźnik oznacza, że dany czynnik w większym stopniu przyczynił się do zaostrzenia niż złagodzenia polityki kredytowej.
4, 13	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrósł znacznie” i „wzrósł nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszył się znacznie” i „zmniejszył się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza wzrost popytu.
5, 14, 15	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na wzrost popytu” i „nieznaczny wpływ na wzrost popytu” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na spadek popytu” i „nieznaczny wpływ na spadek popytu”. Dodatni wskaźnik oznacza, że dany czynnik oddziaływał na wzrost popytu, ujemny – na spadek.
6, 16	Różnica między sumą odpowiedzi „zostanie znacznie złagodzona” i „zostanie nieznacznie złagodzona” a sumą odpowiedzi „zostanie znacznie zaostrzona” i „zostanie nieznacznie zaostrzona”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwane złagodzenie polityki kredytowej.
7, 17	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrośnie znacznie” i „wzrośnie nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszy się znacznie” i „zmniejszy się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwany wzrost popytu.

Źródło: NBP.